

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 236/07-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. septembra 2007 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. I. O., B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 218/1995 a jeho rozsudkom z 27. marca 2000, postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Co 164/1997 a jeho uznesením z 24. februára 1998, postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 439/2001 a jeho rozsudkom z 23. septembra 2004 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 32/2006 a jeho rozsudkom z 30. mája 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. I. O. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. augusta 2007 doručená sťažnosť JUDr. I. O., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 218/1995 a jeho rozsudkom z 27. marca 2000, postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Co 164/1997 a jeho uznesením z 24. februára 1998 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 439/2001 a jeho rozsudkom z 23. septembra 2004 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 32/2006 a jeho rozsudkom z 30. mája 2007.

Zo sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol účastníkom konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 11 C 218/1995 ako žalovaný. Predmetom konania bol nárok žalobcov proti sťažovateľovi na vydanie bezdôvodného obohatenia v sume 62 565 Sk s príslušenstvom. Prvý rozsudok okresného súdu z 3. marca 1997, ktorým bola žaloba zamietnutá, bol krajským súdom v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 23 Co 164/1997 zrušený a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Okresný súd opätovne rozhodol vo veci rozsudkom z 27. marca 2000, ktorým sťažovateľovi uložil povinnosť zaplatiť žalobcom sumu 62 565 Sk s príslušenstvom. Proti tomuto rozsudku sťažovateľ podal odvolanie, v ktorom navrhol aj to, aby krajský súd pripustil do konania pristúpenie ďalšieho účastníka.

V odvolacom konaní krajský súd rozsudkom sp. zn. 15 Co 439/2001 z 23. septembra 2004 rozsudok okresného súdu z 27. marca 2000 potvrdil a návrh sťažovateľa na pripustenie vstupu ďalšieho účastníka do konania zamietol. Proti rozsudku krajského súdu z 23. septembra 2004 sťažovateľ podal dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 4 Cdo 32/2006 z 30. mája 2007 tak, že dovolanie sťažovateľa smerujúce proti výroku rozsudku krajského súdu o potvrdení rozsudku okresného súdu zamietol

a dovolanie smerujúce proti výroku rozsudku krajského súdu o zamietnutí návrhu na pripustenie vstupu ďalšieho účastníka do konania odmietol.

Rozsudok najvyššieho súdu z 30. mája 2007 bol sťažovateľovi doručený 19. júna 2007.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti namietal nesprávnosť postupu a nesprávnosť rozhodnutí okresného súdu, krajského súdu ako aj najvyššieho súdu okrem prvého rozsudku okresného súdu z 3. marca 1997, ktorým bola žaloba zamietnutá.

Vo vzťahu k postupu najvyššieho súdu v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 32/2006 sťažovateľ namietal, že najvyšší súd o jeho dovolaní rozhodol bez nariadenia pojednávania, a preto je jeho rozsudok z 30. mája 2007 „*predčasný a neplatný*“.

Sťažovateľ navrhol ústavnému súdu zrušiť rozsudok krajského súdu sp. zn. 15 Co 439/2001 z 23. septembra 2004 a rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 32/2006 z 30. mája 2007.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, ktorý znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

V súlade so zásadou subsidiarity právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov.

Jednou zo zákonných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, kedy sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom

ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom stanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť, pretože to kogentné ustanovenie § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde neumožňuje.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci (v tomto prípade okresného súdu v občianskoprávnom konaní) nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé prejednanie záležitosti podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že postup okresného súdu a jeho rozsudok z 27. marca 2000 v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 218/1995 bol na základe sťažovateľovho odvolania preskúmaný odvolacím súdom. Krajský súd v odvolacom konaní svojím rozsudkom sp. zn. 15 Co 439/2001 z 23. septembra 2004 potvrdil rozsudok okresného súdu. Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie. Najvyšší súd v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 32/2006 preskúmal rozsudok krajského súdu z 23. septembra 2004 a o dovolaní sťažovateľa rozhodol rozsudkom z 30. mája 2007.

Vzhľadom na uvedené nie je v právomoci ústavného súdu preskúmanie napadnutého postupu a rozsudku okresného súdu sp. zn. 11 C 218/1995 z 27. marca 2000, pretože jeho preskúmanie patrilo do právomoci krajského súdu. Taktiež nie je v právomoci ústavného

súdu preskúmanie postupu a rozsudku krajského súdu sp. zn. 15 Co 439/2001 z 23. septembra 2004, pretože jeho preskúmanie na základe sťažovateľom podaného dovolania patrilo do právomoci najvyššieho súdu.

Ústavný súd preto podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť v časti smerujúcej proti postupu a rozsudku okresného súdu v konaní sp. zn. 11 C 218/1995 vo vzťahu k porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a proti postupu a rozsudku krajského súdu v konaní sp. zn. 15 Co 439/2001 vo vzťahu k porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru odmietol pre nedostatok právomoci. Ústavný súd uvádza, že vo vzťahu k tejto časti sťažnosti je daný dôvod aj na jej odmietnutie z dôvodu oneskoreného podania.

Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané rozhodnutie krajského súdu z 24. februára 1998 v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 23 Co 164/1997, ktorým krajský súd zrušil rozsudok okresného súdu z 3. marca 1997 a vec mu vrátil na ďalšie konanie, ústavný súd uvádza, že rozhodnutie krajského súdu časovo predchádza rozsudok okresného súdu z 27. marca 2000. Ústavný súd preto sťažnosť v časti smerujúcej proti postupu a uzneseniu krajského súdu v konaní sp. zn. 23 Co 164/1997 odmietol ako podanú oneskorene.

V súvislosti s namietaným porušením označených základných práv je z ústavného hľadiska pre ústavný súd podstatné a určujúce len preskúmanie postupu a rozsudku najvyššieho súdu v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 32/2006.

Sťažovateľ namieta najmä hodnotenie dôkazov všeobecným súdom, jeho interpretáciu a aplikáciu príslušných zákonných ustanovení a hodnotenie skutkového stavu.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové

a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00 mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00 mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a zároveň by malo za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Po oboznámení sa s rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 32/2006 ústavný súd uvádza, že podľa jeho názoru najvyšší súd sa vysporiadal so všetkými námietkami sťažovateľa uvedenými v jeho dovolaní. Nezistil pritom žiadnu skutočnosť, ktorá by naznačovala svojvoľný postup najvyššieho súdu, ktorý by nemal oporu v zákone. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku naopak vyplýva, že sa zaoberal a zaujal stanovisko k dovolacím dôvodom sťažovateľa, nestotožnil sa však s nimi. Nevyhovenie dovolacím dôvodom ako aj vyslovenie iného právneho názoru, s ktorým sa sťažovateľ nestotožňuje, nie je možné považovať za odmietnutie spravodlivosti a nemôže viesť k záveru o porušení práva na spravodlivé súdne konanie.

Podľa názoru ústavného súdu skutočnosť, že sa sťažovateľ nestotožňuje s právnym názorom všeobecných súdov, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a neznamená ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecných súdov svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko

odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam, čo sa podľa názoru ústavného súdu v danom prípade nestalo (m. m. IV. ÚS 150/07).

K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa nemohlo dôjsť ani tým, že najvyšší súd o jeho dovolaní rozhodol bez nariadenia pojednávania. Tento postup najvyššieho súdu bol v súlade s v tom čase účinným ustanovením § 243a ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť v časti smerujúcej proti postupu a rozsudku najvyššieho súdu odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť.

K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže vyplývať aj z toho, že porušenie uvedených práv sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už všeobecný súd meritórne rozhodol pred podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Konania okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu, v ktorých podľa sťažovateľa došlo k porušeniu jeho označených práv, boli v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už skončené právoplatným meritórnym rozhodnutím.

Ústavný súd vychádzal aj zo svojej doterajšej judikatúry, podľa ktorej ústavný súd poskytuje ochranu základnému právu na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru) len vtedy, ak bola sťažnosť ústavnému súdu uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného práva ešte mohlo dôjsť alebo porušenie v tom čase ešte mohlo trvať (m. m. I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00,

II. ÚS 204/03, IV. ÚS 102/05). Sťažovateľ namietal prietahy v konaní okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu, ku ktorým v čase podania sťažnosti už nemohlo dochádzať.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd v časti namietaného porušenia základného práva sťažovateľa na konanie bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, tak ako je to uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd o ďalších nárokoch na ochranu ústavnosti uplatnených v sťažnosti nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. septembra 2007